

Treball de Fi de Grau

Cossos amenaçants:
la percepció de l'acció directa dins el moviment
feminista autònom de Barcelona

Andrea Ruedas Rodríguez

Tutoritzat per
Jordi Mir

Maig del 2017
Grau en Ciències Polítiques i Gestió Pública
Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia
Universitat Autònoma de Barcelona

Universitat Autònoma
de Barcelona

*No es cierto que la violencia es ajena a las mujeres:
¡desde siempre la padecemos!
Romparamos esta violencia sobre nosotras
para llegar a ejercer una violencia finalmente liberadora.
Comunicat de Violenza feminista (1977)*

*En cualquier adoquín está la primera línea
Kortatu (1986)*

ÍNDIX

1 INTRODUCCIÓ	2
2 MARC TEÒRIC	3
2.1 <i>Els moviments socials i el dissens de gènere</i>	3
2.2 <i>L'acció directa i les dones: una aproximació des dels feminismes</i>	5
3 PREGUNTES D'INVESTIGACIÓ I HIPÒTESIS	5
4 METODOLOGIA	5
5 ANÀLISI DE CONTINGUT	6
5.1 <i>Motivacions i objectius de l'acció directa</i>	6
5.2 <i>Diferències entre l'acció directa en grups mixtes i l'acció directa en grups no mixtes</i>	8
5.3 <i>Mecanismes d'exclusió de l'acció directa</i>	10
6 CONCLUSIONS	12
7 BIBLIOGRAFIA	13
8 ANNEXOS	15
8.1 <i>Guió del grup de discussió</i>	15
8.2 <i>Transcripció del grup de discussió</i>	17

1 INTRODUCCIÓ

Aquest treball centra el seu interès en les problemàtiques derivades de les relacions de poder basades en el gènere dins els moviments socials i, concretament, en l'àmbit del que anomenem acció directa. La tria del tema es justifica, en un plànol personal, per la meua proximitat amb el moviment feminista autònom a Catalunya i amb els feminismes en general. Per una altra banda, a l'hora de començar el treball, la meua percepció era que hi havia poca literatura acadèmica sobre els dissensos relacionats amb el gènere dins els moviments socials i sobre les dones que exerceixen violència contestatària.

Podríem dir que aquesta violència exercida per les dones és invisible per partida doble. Per una banda, la violència que s'exerceix fora de la legalitat està estigmatitzada i té un caràcter invisible, com és el cas de la violència subversiva o contestatària, ja que no queda registrada a la història oficial. Com diu Charles Tilly (1969), *el documento mismo* (referint-se a documents judicials, policials o governamentals) *tiende a ocultar el rastro del rebelde*.

Per una altra banda la separació de les esferes privada i pública, sent la pública assignada als homes i la privada a les dones, també ha afavorit la invisibilització de les dones que exerceixen la violència. L'espai de la protesta política és l'espai públic, que està fortament masculinitzat. També els rols de gènere assignats aparten les dones de la identitat agressiva, atorgant-li en exclusiva a l'home masculí. La màxima expressió d'aquesta construcció de la masculinitat és la guerra, l'espai públic per excel·lència on es lluita pel poder utilitzant la violència (Izquierdo, 1998; dins Fisas, 1998).

2 MARC TEÒRIC

2.1 *Els moviments socials i el dissens de gènere*

En aquest treball ens centrem en el dissens de gènere que trobem als moviments socials de Barcelona a l'hora de fer acció directa i la visió que es té des del moviment feminista autònom. Entenem com a tal els col·lectius feministes no vinculats a partits polítics i institucions que funcionen de manera assembleària i horitzontal (Uria, 2009). Aquests col·lectius són presents a Catalunya des dels primers anys de la Transició i resorgeixen a partir de la primera dècada del segle XXI. En els últims anys s'han celebrat diverses jornades a Barcelona: el 2009 les jornades “Construïm l'Autonomia Feminista” i, a partir del 2011, les Jornades d'Acció Feminista Autònoma “Se va a armar la gorda” (Palomares Arenas i García Grezner, 2012).

En aquest apartat farem, en primer lloc, una crítica a la homogeneïtat dels moviments socials assumida per les teories clàssiques i, en segon lloc, el relacionarem amb el dissens de gènere. Per començar, definirem el concepte de moviment social emprant la síntesi de Mario Diani (2015) de les definicions dels teòrics clàssics (Ralph Turner y Lewis Killian, John McCarthy y Mayer Zald, Charles Tilly, Alain Touraine i Alberto Melucci): *Un moviment social és una xarxa d'interaccions informals entre una pluralitat d'individus, grups i/o organitzacions. Els límits d'una xarxa del moviment social són definits per la identitat col·lectiva específica compartida pels actors en interacció. Els actors dels moviments socials estan compromesos en conflictes polítics o culturals amb la intenció de promoure o oposar-se al canvi social, ja sigui a nivell sistèmic o no sistèmic* (traducció nostra, Diani, 2015). Les teories clàssiques, com podem veure en la definició, es centren en tres elements: les xarxes d'interacció informal, la identitat compartida i l'acció col·lectiva.

Les teories clàssiques s'han centrat en la figura del consens dins el moviment i no han tingut en compte la heterogeneïtat dins els propis moviments socials. El que podríem anomenar *dissens dins els moviments socials* parteix de l'estudi de la subjectivitat crític amb la modernitat. Flórez Flórez (2010) els defineix de la següent manera: *dinámicas colectivas, producto de los antagonismos residuales que inevitablemente persisten después de dar prioridad estratégica a la identidad en torno a la cual se articula una lucha*. L'autora també ressalta el potencial transformador dels dissensos dins els moviments socials front les concepcions negatives de les diferències dins els moviments, i la seva desaparició com a condició per a la seva supervivència.

De quina manera opera el dissens de gènere dins els moviments socials? Primer de tot, cal remarcar que els moviments socials no estan exempts de reproduir les relacions de poder que s'estableixen en

la societat. Flórez (2010) planteja la suspensió del principi aristotèlic de la no-contradició per dessacralitzar els moviments socials i entendre que són i no són a la vegada herois i anti-herois de l'acció col·lectiva. És a dir, que són espais de resistència al poder front el poder i, a la vegada, reproductors de les relacions de poder.

Un cop plantejat aquest caràcter dual dels moviments socials, podem apuntar alguns elements del sistema sexe-gènere que pensem que es poden replicar en les relacions entre activistes. En l'apartat d'anàlisi de contingut comprovarem si coincideixen amb la percepció dels subjectes estudiats. Dediquem ara unes línies a definir el concepte de gènere, que és possiblement el més important de la teoria feminista. A partir dels anys 80 es diferencien els conceptes de sexe i de gènere. El sexe es considera un element biològic que diferencia mascles i femelles (teories qüestionades més endavant per feministes com Fausto-Sterling). En canvi, el gènere és una construcció social i és el que diferencia a dones i homes en base a la socialització diferenciada que reben. Com deia Simone de Beauvoir (2009), aprenem a ser dones i a ser homes. Les desigualtats entre homes i dones, per tant, no són causades per les nostres diferències biològiques, sinó per la societat, que elabora i manté el que coneixem com el sistema sexe-gènere o patriarcat. En concret, el patriarcat és l'estructura que separa de manera binària homes i dones i que situa a allò masculí, els seus valors, les seves tasques, els seus comportaments, etc. com a superiors als femenins. D'aquesta manera, s'assignen uns rols diferenciats a homes i dones: mentre que els homes ocupen l'espai públic i el treball productiu, les dones ocupen l'espai privat i el treball reproductiu (Izquierdo, 1998).

2.2 *L'acció directa i les dones: una aproximació des dels feminismes*

El concepte d'acció directa, tal i com l'utilitzarem en aquest treball, prové de les teories llibertàries de l'estat: *la acción directa (que no significa la violencia o el terrorismo individual [...]) se transforma así en el principio básico de la acción sindical: desconfianza ante todo proceso de delegación, prioridad a la acción* (Botella i Rodríguez, 1998). Com es desprèn, l'acció directa no implica necessàriament violència, sinó que està relacionada amb l'exercici de la pròpia sobirania. És important el caràcter emancipador que se li dona al terme. L'acció directa, en paraules d'Émile Pouget *implica que la clase obrera apela a las nociones de libertad y autonomía en vez de someterse al principio de autoridad [...] enseña a querer, en vez de a obedecer, a ejercer su soberanía, en vez de delegar su porción de ella.* (2012)

Arribats a aquest punt, intentarem respondre a la següent pregunta: qui i com decideix realitzar

acció directa i per què? Quan decidim realitzar una acció col·lectiva podem triar d'entre un ampli repertori d'actuacions, accions individuals, campanyes, etc (Tilly, 2009). Tots aquests recursos, com ho podrien ser la vaga, la manifestació o el boicot, són construccions socials que depenen de les relacions socials. L'elecció d'un recurs o d'un altre (utilització de la violència o no) respon a criteris racionals, evidentment, com podrien ser el nivell de risc o el grau de desenvolupament del conflicte, però també depèn d'altres elements més aviat estructurals. Són especialment interessants pel nostre estudi la importància de les identitats de les persones organitzades, la seva cultura política, la història acumulativa de les lluites col·lectives i la organització interna de la societat (González Calleja, 2010). Tot i que González Calleja no ho menciona específicament, atorgar una dimensió social a l'acció col·lectiva obre la porta a l'estudi de la mateixa en clau de gènere.

En el cas de les dones que exerceixen violència política podem veure els diferents mecanismes patriarcals que condicionen la seva experiència. Les dones han participat històricament en les guerrilles, insurreccions i grups armats. Com a exemples podem nombrar les milicianes de la Guerra Civil espanyola, les dones militants d'ETA, membres del grup autònom francès Action Directe, de les Brigatte Rosse italianes o de la RAF alemanya o, en un context més actual, les guerrilleres kurdes de les YPJ. La implicació de les dones en aquests grups ha estat invisibilitzada, ja que l'exercici de la violència és potser el que més contradia el rol femení tradicional de creadores de vida (Fernández Villanueva, 2011).

És molt significatiu el treball de Carrie Hamilton (2007) sobre les dones dins d'ETA i la seva representació social. Cal esmentar que el cas d'ETA és diferent al dels altres grups armats europeus per l'alta participació de les dones en les accions armades i la seva presència als llocs de poder, sobretot a partir de 1978 amb l'assassinat del dirigent Argala a mans del Batallón Vasco Español i la presa de control de la organització de la primera dirigent dona, l'activista Yoyes. En canvi, els estereotips que es transmetien, sobretot des dels mitjans de comunicació, eren profundament patriarcals. D'una banda, la majoria de les militants d'ETA eren presentades com les companyes sentimentals dels activistes masculins. Robin Morgan (1998) va elaborar la teoria de la parella terrorista per descriure com les dones entraven en les organitzacions armades *cegues d'amor* per un activista. D'aquesta manera es poden seguir representant com a víctimes d'un home, i no com a subjectes violents. Per una altra banda, les dones que exerceixen violència política estan trencant les normes imposades pel patriarcat i, per tant, es llegeixen com a *desviades* de la feminitat acceptada. Aquest és el cas de la hipersexualització de López Riaño "la Tigresa", de la qual els mitjans destacaven el seu atractiu sexual, la seva promiscuïtat i la seva fredor a l'hora de matar; i, en l'altre

extrem, de Iñaxi Zeberio, de la qual es destacava el seu aspecte masculí i s'especulava amb la seva orientació sexual. De manera una mica temerària, Carrie Hamilton fins i tot assenyala com un càstig a la feminitat l'assassinat de Yoyes per part de la pròpia organització. Si bé existia un dissens ideològic entre Yoyes i ETA, l'autora anomena *amenaçant col·lapse de les identitats de gènere* el fet de que tornés a la vida civil i tingués una criatura.

3 PREGUNTES D'INVESTIGACIÓ I HIPÒTESIS

L'objectiu d'aquesta recerca és identificar el dissens de gènere dins l'acció directa als moviments socials de Barcelona i apuntar un primer anàlisi d'aquest dissens. Per fer-ho, intentarem respondre a les següents preguntes:

- | De quina manera perceben les dones l'acció directa dins els moviments socials?
- | Les dones viuen de manera diferent l'exercici de violència política?

Les hipòtesis que plantejem són les que segueixen:

- | Les dones participen de manera diferenciada en l'acció directa
- | Els moviments socials no mixtes (formats només per dones i persones trans) utilitzen un repertori diferent d'acció directa

4 METODOLOGIA

Per tal d'identificar el dissens de gènere dins l'acció directa utilitzarem el grup de discussió com a eina metodològica. L'escassa literatura sobre la temàtica va ser un al·licient a l'hora de buscar formes alternatives de coneixement, però el principal motiu per emprar aquesta metodologia es basa en la teoria del coneixement situat de Donna Haraway (1991), segons el qual cap coneixement és purament objectiu, ja que sempre estarà influït per la subjectivitat de qui l'emet. D'aquesta manera, es trenca la dicotomia entre els individus que poden emetre coneixement i els que no, ja que la suma de les visions serveix per aportar un coneixement més complex i acurat de la realitat. Així doncs, el coneixement obtingut haurà de ser considerat tenint en compte que ha estat emès des de la subjectivitat de les participants en el grup de discussió, però no per aquest motiu deixa de ser coneixement vàlid acadèmicament.

El grup de discussió s'ha realitzat amb tres dones activistes del moviment feminista autònom de Barcelona. La qüestió de la seguretat i la confiança resultaven clau a l'hora d'aconseguir informació sobre aquesta temàtica concreta, ja que parlem d'actes il·legals comesos moltes vegades de manera reiterada i que poden tenir conseqüències legals. Som conscients de les limitacions que suposa un grup de discussió amb només tres participants que, a més, es coneixen entre elles. També cal ser conscients de la dificultat de trobar subjectes que confiïn suficientment en l'investigador i en les altres participants com per compartir informació que pot comprometre la seva seguretat. Per tal de fomentar aquesta confiança, es va elaborar un protocol per garantir la seguretat de les participants. La gravació es va realitzar amb una gravadora de cassette i es va transcriure directament anonimitzada, sense que l'àudio obtingut entrés en cap moment en connexió amb la xarxa (consultar als annexos el guió del grup de discussió, pàgina xx).

El grup de discussió va adoptar una forma no estructurada dividida en tres blocs semàntics i amb preguntes de resposta oberta i no directives que van permetre accedir a la informació en profunditat i guiar la conversa (Fàbregues i Paré, 2010). L'elecció del lloc i de la posada en escena es va fer tenint en compte la comoditat de les participants i la seva familiaritat amb el lloc. El grup de discussió va tenir lloc al pati exterior de l'habitatge d'una de les participants, assegudes directament al terra i amb beguda i menjar.

A continuació, veiem una taula amb la classificació de les tres participants al grup de discussió:

Taula 1. Participants en el grup de discussió

	Nom anonimitzat	Edat	Classe social¹	Militància
Subjecte 1	Miren	22	Baixa	Moviment feminista autònom moviment estudiantil
Subjecte 2	Ale	25	Baixa	Moviment estudiantil, moviment okupa, moviment veïnal, moviment feminista autònom
Subjecte 3	Clàudia	20	Mitja	Moviment veïnal, moviment feminista autònom

Font: elaboració pròpia a partir de les dades obtingudes del grup de discussió

¹ La classe social s'ha definit per autoubicació

Com podem veure a la Taula 1, les tres participants són noies joves amb edats d'entre 20 a 25 anys, principalment de classe baixa, segons la seva pròpia percepció, excepte el subjecte 3. Les tres han coincidit en el moviment feminista autònom de Barcelona després de diverses militàncies en altres llocs, com el moviment estudiantil o el moviment veïnal. Les trajectòries són força diferents, sobretot en el cas del subjecte 1, que no és nascuda a Barcelona.

Per tal d'analitzar la informació obtinguda al grup de discussió hem realitzat alguns passos preparatoris. El primer d'aquests passos ha estat la transcripció de la gravació per obtenir un text. A continuació, hem anonimitzat el text canviant els noms propis de persones, llocs i projectes per a poder garantir la seguretat de les persones que van participar al grup de discussió. D'aquesta manera, hem obtingut un text preparat per ser analitzat.

Per fer l'anàlisi de contingut a partir del text lliure obtingut seguirem el següent camí:

1. Codificarem la informació agrupant-la en categories que concentrin les idees o conceptes similars. Així doncs, ordenarem la informació resultant del grup de discussió en els següents apartats:
 1. Motivacions i objectius de l'acció directa
 2. Diferències entre l'acció directa en grups mixtes i l'acció directa en grups no mixtes
 3. Mecanismes d'exclusió de l'acció directa
2. Integrarem la informació ordenada en categories relacionant-les entre si i amb el marc teòric.
(Fernández Nuñez, 2006)

5 ANÀLISI DE CONTINGUT

Per intentar ser el màxim curosos possible amb la informació extreta del grup de discussió, només analitzarem els temes dels quals les tres participants parlin i dels quals se'n generi conversa. Separarem els temes en tres blocs temàtics.

5.1 Motivacions i objectius de l'acció directa

Els motius que porten als tres subjectes a fer acció directa són diversos. En el cas de la Miren, són

motius clarament ideològics: *“jo em crec la ràbia, jo em crec la violència com a resposta i autodefensa”*. En el cas de la Clàudia i l'Ale es percep una evolució cap a postures més ideològiques a mesura que passen els anys. L'Ale explica com es sentia forçada pel seu company: *“Jo li deia al meu company, que era dels que estava a primera fila amb el passamuntanyes i tal, i ell em forçava molt a fer acció directa molt violenta i jo tenia molta por”*. La Clàudia, per la seva banda, es sent forçada per demostrar la seva capacitat: *“Es como, les voy a demostrar a estos tíos que las tías también podemos tal, que las tías también podemos cual. Y por eso no verbalizo “tengo miedo”, porque es como que voy a mostrar otro referente femenino, otra feminidad.”* (Clàudia).

En quant als objectius de l'acció directa, totes coincideixen en criticar la poca definició dels objectius d'alguna acció directa masculina. La Clàudia i la Miren, a més, coincideixen en assenyalar que en els grups mixtes les accions acostumen a acabar amb la intervenció de la policia, mentre que l'objectiu de les accions en els grups no mixtes és, simplement, fer l'acció.

“Y entonces nos dicen: “oye, que dicen que si no nos vamos inmediatamente vienen los mossos. ¿Quereis quedaros?”. Y las que éramos nos quedamos como: “pues no, no me apetecen los mossos, la verdad”. Y fue como: “pues nada, cariño, nos vamos”. Ostia, nos vamos antes de que nos echen.” (Miren)

“Les accions que fan grups mixtes, o les manis, acaben amb la confrontació amb la policia. I moltes accions o talls, per exemple, les de feminicidis i tal, de grups no mixtes, acaben quan, no sé, veiem que ja hem tallat.” (Clàudia)

Les tres dones tenen la percepció de que entenen l'acció directa de manera diferent a la masculina. S'insisteix en la necessitat d'una redefinició des dels feminismes del concepte d'acció directa. La Miren diu: *“Jo el que penso és que amb els companyes feministes he tornat a aprendre que significaven totes les paraules. I jo he tornat a aprendre el que significava acció directa”*. També diu que ha donat *“un pas més quan veig que, si, està molt guay sortir a pintar per la nit però també està molt guay quedar-me a parlar amb no sé qui”*.

5.2 Diferències entre l'acció directa en grups mixtes i l'acció directa en grups no mixtes

Les participants en el grup de discussió coincideixen en l'apreciació de diferències entre l'acció directa masculinitzada i l'acció directa duta a terme en grups no mixtes de dones, lesbianes i trans: *“hi ha un abisme que ens separa dels homes, fan coses diferents a les*

nostres” (Ale); i valora negativament l'acció directa masculinitzada: “*Para mí la acción directa no es esa mierda que está haciendo ese tío*” (Ale). De les manifestacions no mixtes es diu: “*I jo deia... ¿por qué se llaman igual si esto es otra cosa?*” (Miren).

Per començar, el repertori d'acció directa és assenyalat com a diferent, tot i que en aquest punt no hi ha un consens clar. La Clàudia no coincideix plenament en un diferent repertori, però sí que assenyala la diferent manera de realitzar les accions:

“Per exemple, lo de la mani de l’altre dia, que van trencar el caixer i hi havia persones a dins. I els hi sudava la polla, no? Doncs jo sí que recordo haver trencat escaparates de Zara i així, però sempre era com: “Creieu que les treballadores estaran a prop?”, “Creieu que els hi podem fer mal amb els vidres?””

L'Ale diu que l'acció que fan als grups no mixtes “*també és acció directa, però no és aquella acció directa violenta a la que estem acostumats*”. Assenyala les diferències i positivitza la manera no masculina de realitzar acció directa:

“El que és l’acció directa... se li dona un contingut molt masculí, molt violent, molt patriarcal. ¿Qué es la violencia? La violencia es un hombre vestido de negro con una capucha y un pasamontañas prendiéndole fuego al Banco Central. Però que també hi ha moltes altres maneres de resposta i d’acció directa que no han de ficar en risc la integritat física de les nostres companyes i que són molt més productives.”

També s'assenyalen diferències en l'estètica de les accions, en motiu del que s'han anomenat colorful blocks (en contraposició als black blocks, o grups d'afinitat vestits de negre que fan acció directa violenta a les manifestacions) arran de les mobilitzacions de Vaga de Totes: “*Em molava molt anar tapades de blanc o de lila, i amb perruques o davantals, i ulleres de sol, en comptes d’un passamuntanyes. [...] té molt més sentit i té el mateix objectiu, i és més seriós que quan tu et tapes de negre*” (Clàudia).

Un dels punts de dissens més importants és la falta de cures en l'acció directa feta a grups mixtes. Les tres participants coincideixen en aquest punt, que és el més comentat durant la conversa. A continuació mostrem un exemple:

“Éramos bastante peña y tuvimos que salir corriendo de la radio porque nos dijeron que estaba viniendo la poli. Y fue una cursa. Yo ya era de Bruixes de Nit y como que me chocaba. ¿Por qué es la puta ley del más rápido si llevamos un mes hablando de esta acción? Es una acción solidaria, hemos decidido hacerlo juntas.” (Miren)

Aquesta falta de cures dins els grups mixtes té una conseqüència compartida per les tres activistes:

totes van decidir en un moment de la seva vida que preferien fer accions en grups no mixtes.

5.3 Mecanismes d'exclusió de l'acció directa

Les tres participants han sigut introduïdes a la vida militant per un home proper. En el cas de la Clàudia i l'Ale va ser la parella. La Clàudia fins i tot explica que va ser ell qui la va introduir al feminisme: *“I, bueno, em va acostar una mica al feminisme, en plan, em recomanava llibres, em passava articles, yo que sé.”* L'Ale té una experiència més dura amb el seu company: *“Jo li deia al meu company, que era dels que estava a primera fila amb el passamuntanyes i tal, i ell em forçava molt a fer acció directa molt violenta i jo tenia molta por.”* L'experiència de la Miren amb els referents masculins, encara que amistats, és viscuda amb intensitat:

“Em vaig començar a fer super amiga del Gerard, que va ser en certa mesura un referent que em va fer bastant mal, pel poder masculí que s'atorgava ell i que jo li atorgava també.”
(Miren)

Per una altra banda, les tres participants parlen de la por com a element clau a l'hora de fer acció directa. Les tres coincideixen en que la por més gran que tenen és al dolor físic: *“he identificat que lo que més por em fa, amb molta diferència, és que em peguin [assentiment general] I més que qualsevol cosa, més que la repressió, més que una multa”* (Miren). L'Ale corrobora el que diu la Miren: *“L'altre dia me'n recordo a la mani aquella, de sobte estàvem allà just davant de la policia i era com: tengo miedo. [...] bua, tía, te van a pegar, te van a pegar, piensa en la puta porra que te está pegando, tía.”* (Ale). La que menys por demostra és la Clàudia, però també admet que vol demostrar valentia davant els homes: *“no deja de ser otra de las millones de cosas que hago en mi vida por un tío, o por dos, o por tres”*.

Una conseqüència d'aquesta por és la sensació de culpabilitat o vergonya causada per la pressió social, com quan la Miren no va anar a la manifestació de Can Vies:

“Em feia vergonya [emfatitzant] dir-li a la gent, que tal ahir? I aquesta culpabilitat a saco em venia al cap, i alhora sabia que era injusta. Una ràbia també desproporcional... I eren sentiment super... qué desagradable, quin pal, que poc lliure!”

La percepció general és que la por no és compresa a tots els ambients: *“és com que sento que la por no és una excusa legítima”* (Clàudia). Moltes vegades han viscut situacions de pressió social, com la Miren en les assemblees prèvies a una okupació: *“Chillando, diciendo que esto no puede ser, que esto no es solidaridad, que los compas que irán a la cárcel... [...] Y quizá éramos las únicas en la*

asamblea que no habían estado imputadas, bueno, en movidas así más hardcores. La Miren també explica com es va sentir quan no va poder expressar la seva por abans de la seva primera acció.

Un altre element d'exclusió és el qüestionament de les capacitats per part dels companys de militància. És comú a l'experiència de totes que es preguntí constantment si saps fer una acció o si podràs fer-la. A part, també hi ha la ridiculització, la infantilització o directament l'exclusió. La Miren explica com es va desviar a l'hora de llençar un ou ple de pintura i aquell incident va ser objecte de broma durant mesos per part d'un company: *“I el meu col·lega... aquesta broma va durar mesos. Com pot ser que faci broma d'aquesta merda, de que m'he desviat amb un ou?. Era com una tortura psicològica per mi [riu]. Pensava, bua, sort que no vaig provar l'esprai [riu més]”*. L'Ale havia escoltat comentaris *“perquè jo fins i tot sentia que estaven xiuxiuejant i dient coses rares com “nos va a ralentizar””*. Quan els companys intentaven protegir-la ella es sentia infantilitzada: *“potser, l'intent del meu company és de protecció, però jo en aquests moments m'he sentit molt infantilitzada”*. La Clàudia explica que els seus companys de militància van excloure-la a ella i a una altra noia de la preparació d'una acció: *“Arribem a la hora que havíem quedat, al lloc on havíem quedat pel grup de Telegram conjunt, de tots, tios i ties. Entrem, ja estava obert. Estaven dins, els companys, si és que se'ls hi pot dir així, i ja ho havien preparat tot. Havien preparat tot el material, havien fins i tot dividit tasques sense preguntar”*. Les tasques assignades a les dues noies eren de vigilància.

Aquesta divisió del treball en l'àmbit de l'acció directa també és un tema comentat entre les tres participants. L'Ale explica la seva percepció: *“els tios cremen coses i es posen en perill, i trenquen coses, i es peguen amb la policia. I les ties vigilem, netegem [riuen totes], pintem i cuidem als tios quan estan tullits”*. Com diu la Clàudia, *“tot el que es veu ho fan ells, i tota la resta ho fem nosaltres [riu]”*. La Miren destaca les tasques de cures que fan les militants cap als seus companys *“que estan rallats perquè els ha pillat la poli”*.

Finalment, cal assenyalar el que les participants han identificat com un privilegi masculí que els situa en una posició avantatjosa a l'hora d'exercir violència política i que, per tant, per a elles suposa un esgotament més gran. La Miren reflexiona que ella ha estat socialitzada en la por: *“Si a mí me da miedo andar, como no me va a dar más miedo la poli que a tí?”* La Clàudia ho corrobora: *“Com si s'haguessin guanyat aquesta valentia. Els hi han donat gratis, en plan, aquí está, to pa tí. Tu pack de masculinidad”*

6 CONCLUSIONS

Per acabar aquest treball utilitzarem l'anàlisi que hem realitzat per intentar contestar les preguntes d'investigació plantejades i les hipòtesis. Les preguntes d'investigació han servit per guiar la recerca i ens porten a concloure que les dones, efectivament, viuen de manera diferent l'exercici de violència política. Elles entenen que els seus objectius i les seves motivacions són diferents als dels homes, així com la seva manera de relacionar-se amb les companyes i companys de militància i, per tant, la seva manera d'actuar col·lectivament. Els espais mixtes es veuen com espais poc acollidors, on no es senten cuidades ni segures per expressar les seves pors o els seus dubtes, que sorgeixen de manera especial a l'hora de fer acció directa.

Les hipòtesis que plantejàvem anteriorment queden parcialment confirmades. Per una banda, hem comprovat que les dones participen de manera diferent en l'acció directa a causa dels diferents mecanismes d'exclusió que s'articulen al voltant de la seva experiència militant: divisió sexual del treball dins els grups, la manca de referents femenins, la falta de cures, la infantilització de les militants i el qüestionament de les seves capacitats. Aquests mecanismes travessen tota l'experiència de militància, i també l'acció directa. Elles mateixes perceben el dissens dins els moviments mixtes i han creat una identitat col·lectiva que respon a les seves demandes específiques: redefinició del concepte d'acció directa posant en el centre les cures entre companyes. Aquesta identitat col·lectiva ha portat a l'ampliació dels moviments feministes no mixtes dins el moviment autònom, que han crescut en els últims anys.

En quant al diferent repertori d'acció directa emprat per moviments mixtes i no mixtes no queda clara la diferència en la tipologia d'accions, però sí en la manera com es duen a terme: de manera més curosa amb el benestar de la gent i de manera més racional, segons el criteri de les activistes. N'és un exemple el colorful block de les mobilitzacions de Vaga de Totes, del qual es destaca que no provoca por a la gent.

En relació a la redefinició d'acció directa, volem destacar les mobilitzacions que van tenir lloc al voltant de Vaga de Totes, que les tres participants coincideixen a assenyalar com a molt inspiradores. Com diu la Miren *“Vaga de Totes és un super exemple del que deia abans de redefinir tot”*. No es tracta, doncs, d'un dissens que es produeix al voltant d'un concepte concret, com podria ser el concepte de vaga o el d'acció directa, sinó que es percep la voluntat de redefinir tots els pilars de la nostra societat.

“Jo crec que és molt, molt interessant i molt necessari redefinir el llenguatge i la concepció que tenim, el que sentim que són aquests conceptes. A partir de la militància feminista els

hem de tornar a fer, a dissenyar, perquè tot el llenguatge va de la mà del sistema, nosaltres l'hem de destruir i de tornar a fer.”(Ale)

La redefinició d'acció directa que es fa des del moviment feminista autònom ens porta a una definició que, de manera paradoxal, s'apropa més al significat original del terme. Les feministes amplien el concepte en paral·lel a la revalorització del treball de cures i al sorgiment del concepte de sororitat desenvolupat per Marcela Lagarde (2006). L'acció directa definida pels anarquistes de principis de segle XX estava íntimament relacionada amb l'autogestió de la pròpia vida i l'emancipació de l'individu, com deia Émile Pouget i no tant amb la violència explícita: *algunos, con información muy estrecha, la explican como una rotura masiva de cristales* (Pouget, 2012). Taibo (2013) ressalta que l'acció directa implica la total i directa capacitat de decisió sobre la nostra vida, i el caràcter prefiguratiu que comporta això: *Intentamos actuar como si fuésemos libres porque, al hacerlo, empezaremos a serlo.*

7 BIBLIOGRAFIA

Botella, Joan i Rodríguez, Maria Àngels (1998). “Anarquismos”. Dins Mellón. Joan Antón (ed.) (1998). *Ideologías y movimientos políticos contemporáneos*. Editoria Tecnos. Madrid.

Cardona Curcó, Irene (2015). Aproximació al paper de les dones dins els Grups Autònoms de la Transacció. Testimonis per la reflexió i memòria. Editorial Descontrol. Barcelona

De Beauvoir, Simone/ Segarra, Marta (ed.) (2009). *Ningú no neix dona. Antologia de textos d'”El segon sexe”, de Simone de Beauvoir*. Eumo Editorial. Vic.

Diano, Mario (2015). *Revisando el concepto de movimiento social*. Encrucijadas, Revista Crítica de Ciencias Sociales, n°9.

Distribuidora Peligrosidad Social (febrer 2017). *Pequeña recolección de textos sobre la relación entre feminismo y lucha armada*. Fanzine.

Fàbregues, Sergi i Paré, Marie-Hélène (2010). *El grup de discussió i la observació participant*. UOC http://femrecerca.cat/sfabregues/files/pid_00178033.pdf

Fernández Núñez, Lissette (octubre 2006). *Com analitzar dades qualitatives? Fitxes per a investigadors*, n°7. Institut de Ciències de l'Educació, Universitat de Barcelona. [Recurs en línia]. Disponible a: <http://www.ub.edu/ice/recerca/pdf/ficha7-cat.pdf>

Fernández Villanueva, Concepción (2011). *Ni “almas bellas” ni “guerrerros justos”: mujeres implicadas en violencia política*. *Cuestiones de género: de la igualdad y la diferencia*, n°6 75-96.

Flórez Flórez, Juliana (2010). *Lecturas emergentes. Decolonialidad y subjetividad en las teorías de movimientos sociales*. Colección saber, sujeto y sociedad. Editorial Pontificia Universidad Javeriana. Bogotá.

González Calleja, Eduardo (2010). *La violencia en la política. Perspectivas teóricas sobre el empleo deliberado de la fuerza en los conflictos de poder*. Colección Politeya. Estudios de política y sociedad. CSIC. Madrid.

Hamilton, Carrie (2007). *The gender politics of violence: woman armed activists in ETA*. *Feminist Review*, n°86 132-148.

Haraway, Donna (1991). *Ciencia, cyborgs y mujeres: la reinención de la naturaleza*. Ediciones Cátedra. Madrid.

Izquierdo, María Jesús (1998). *El malestar en la desigualdad*. Colección Feminismos. Editorial Cátedra. Barcelona.

Izquierdo, María Jesús (1998). “Los órdenes de la violencia”, dins Fisas, Vicenç (ed.) (1998). *El sexo de la violencia. Género y cultura de la violencia*. Editorial Icaria. Barcelona.

Lagarde y de los Rios, Marcela (2006). *Pacto entre mujeres: sororidad*. *Aportes Para El Debate*, 123–135. [Recurs en línia]. Disponible a: <http://www.asociacionag.org.ar/pdfaportes/25/09.pdf>

Palomares Arenas, María; i García Grezner, Joana (2012). *Sabers i pràctiques feministes. Una aproximació al moviment feminista de Catalunya*. Acsur-Las Segovias. Barcelona.

Pouget, Émile (2012). *La acción directa. Las leyes canallas. El sabotaje*. Editorial Hiru. Hondarribia.

Taibo, Carlos (2013). *Repensar la anarquía. Acción directa, autogestión, autonomía*. Editorial La Catarata. Barcelona.

Tilly, Charles (2009). *Los movimientos sociales 1768-2008. Desde sus orígenes a Facebook*. Editorial Crítica. Barcelona.

Tilly, Charles (1969). "Collective Violence in Europe Perspective" dins Graham i Gurr (1969) *Violence in America: Historical and Comparative Perspectives*. Vol. I. Bantam Books.

Touraine, Alain (2012). *Crítica a la modernidad*. S.L. Fondo de Cultura Económica de España.

Uria, Paloma (2009). *El feminismo que no llegó al poder. Trayectoria de un feminismo crítico*. Talasa Ediciones. Madrid.

8 ANNEXOS

8.1 Guió del grup de discussió

Llista de blocs semàntics:

1. Participació en moviments socials

Quan vas començar a militar en un moviment social? Quin va ser el motiu que et va impulsar a militar? Tenies alguna persona de referència que hi milités? Vas experimentar algun canvi personal en la teva vida quan vas començar a militar (amics, estudis, ...)? Quins? Recordes les primeres manifestacions a les que vas assistir? Rebies missatges de l'entorn favorables o desfavorables a la teva participació política? En les primeres manifestacions hi

havia hagut aldarulls? Com els vas viure?

2. Rols de gènere en els moviments socials

Quines tasques t'agrada fer al teu col·lectiu? Perceps diferències entre homes i dones en quant a les tasques que fan? Creus que es gestionen bé aquestes diferències?

3. Participació en l'acció directa

Qui s'encarrega de la preparació de l'acció directa? I de l'execució? Has participat en protestes violentes, blackblocks o accions directes (pintades, destrosses, pirotènia, aturades de trànsit)? De manera organitzada o espontània? Contra qui s'han dirigit les accions? Contra homes cis? Contra cossos de seguretat? Quina va ser la primera vegada? Recordes les teves motivacions? T'agrada participar en aquestes accions? Pots explicar alguna experiència o anècdota? Et preocupa la seguretat quan realitzes alguna acció directa? Creus que la preocupació per la seguretat és diferent en homes i dones? Creus que es generen rols de poder si l'acció és mixta? Creus que les accions són diferents si és un grup de dones no mixte? Creus que les dones s'organitzen diferent per realitzar aquests tipus d'accions?

4. Percepció de la violència política

Com t'has sentit quan has participat d'alguna d'aquestes accions? Quina utilitat creus que tenen? La participació en l'acció directa ha canviat la teva vida en algun aspectes?

8.2 Transcripció

Grup de discussió

L'acció directa i el gènere als moviments socials de Barcelona

Participants (anonimitzats) Moderadora Subjecte 1: Miren Subjecte 2: Ale Subjecte 3: Clàudia

Per tal de reproduir la transcripció del grup de discussió en el present treball dispenso de l'autorització de les participants en la forma del següent formulari de cessió de drets (s'adjunta el model):

'Jo, [nom sencer de la persona que ha estat entrevistada]

Amb DNI [de la persona que ha estat entrevistada]

Faig constar:

- *Que autoritzo que les meves opinions i consideracions recollides mitjançant entrevista cedida a: [Nom i cognoms de l'alumne] amb DNI: [DNI de l'alumne] i que té com a objectiu l'elaboració del Treball de Fi de Grau siguin reproduïdes parcialment o totalment en el treball.*
- *Que, en cas de tenir algun dret de propietat intel·lectual sobre [l'entrevista XX], cedeixo a [Nom i cognoms de l'alumne] amb DNI: [DNI de l'alumne] tots els drets d'explotació sobre els mateixos, amb caràcter de no exclusivitat, en totes les modalitats d'explotació, per a tot el món i per tot el temps de la seva durada.*
- *Que conec que el Treball de Fi de Grau és susceptible de fer-se'n comunicació pública a través del Dipòsit Digital de Documents de la UAB (DDD) <http://ddd.uab.cat> o qualsevol altre mitjà que la UAB cregui adient.*

I perquè així consti signo la present,'

TRANSCRIPCIÓ (Grup de discussió a la residència ocupada d'una de les participants, en un espai exterior assegudes al terra. Iniciat a les 17:17. Es pren un te durant l'entrevista, aconseguint un ambient molt informal i còmode. Durant l'activitat es canvia constantment del català al castellà i a la inversa)

Moderadora: Us explico com ho gravaré... [interrupció: noi entra a l'espai i demana el sucre].

Clàudia: Dale, dale.

Mod- Al final ho gravaré amb una gravadora prehistòrica, de manera que mai estarà connectada enlloc on hi hagi Internet. Después, cuando lo transcriba, lo anonimizaré, y después me cargaré las cintas. Así que, a nivel de seguridad, podéis estar tranquilas.

Miren: Ya ves, que fetichista (riures).

C- ¿Podemos quedar para quemarlas? (més riures)

Mod- Us explico una mica el que m'agradaria que parléssiu. He elaborat un guió, dividit en blocs semàntics, que són els grans temes que hauríem de tocar, i dins de cada grup hi ha unes preguntes que us aniré llençant si el debat es queda una mica aturat. Els blocs són... "Participació en moviments socials", una mica per introduir com va entrar als moviments socials, com va anar, quins referents teníeu, com eren les primeres manifestacions a les que va anar, si es va liar o no, etcétera. Después podríem parlar dels "Rols de gènere als moviments socials", si noteu diferències entre homes i dones a l'hora d'assumir tasques, com es gestionen aquestes diferències, com es trasllada això a l'hora de dur a terme acció directa per exemple. I después ja entrariem en el bloc important, què és la vostra experiència amb l'acció directa, com ho heu viscut, motivacions, mixticitat i no mixticitat, etc. I, finalment, podríem reflexionar sobre la percepció de la violència, la seva utilitat, si ens emancipa o si no...

M- Tía, está super "currao", i és super ampli.

Ale: Sí, està genial.

M- Jo et volia dir una cosa, que te la volia dir a tu (a la moderadora), però que penso que també és part del contingut. Al principi vaig pensar en dir-te que no (a participar) perquè considerava que la meua experiència no era vàlida. Y, aunque sigo creyendo eso, lo mismo que le digo a mi abuela de que es más lista de lo que se piensa, pues yo también me lo voy a creer pa' mi misma.

C- Tia, pues que guay que t'hagis animat.

A- Si, tia, clar que si.

C- Fem com una mini ronda de com vam entrar als moviments socials?

A- Vale...

C- Qui vol començar? [silenci] Va, jo mateixa. Emmm...(pensa). Doncs jo vaig entrar als moviments socials... (riu) m'encanta aquesta història en realitat. Jo vaig entrar als moviments socials perquè vaig estar bastant xunga amb un trastorn alimentari i, en aquell moment de la meua vida, va entrar un machirulo, que en aquell moment jo no sabia que ho era, que era l'Òscar, la meua parella. I, bueno, em va acostar una mica al feminisme, en plan, em recomanava llibres, em passava articles, yo que sé. I llavors em vaig començar a "enchichar" i vaig començar a estar millor i després vaig anar al casal que hi havia al costat de casa meua, que era el *Casal Popular*. Vaig baixar a preguntar si hi havia un grup de dones o algo, i hi havia la Cris, que era la tècnica en aquell moment i vam començar a parlar i vaig acabar a les assemblees, allà. I després, bueno, l'assemblea de joves. Al cap d'un temps de l'assemblea de joves, la Rosa i jo ens vam conèixer i vam muntar *el col·lectiu feminista* amb la Eli. I... ja està, així va ser com vaig entrar.

A- Em toca a mi, no? Doncs jo vaig entrar als moviments socials arrel del 15M... (riu)

C- Què típic! (riu)

A- Sí, perquè a sobre va ser el dia del meu aniversari i va ser molt fort. Clar, jo vivia una situació de malestar molt fort a la meua família. De tota la vida havíem sigut pobres i jo ja tenia com un malestar molt gran tant amb el tema del meu cos com amb la pobresa que teníem a casa. Jo havia

tingut que deixar els estudis per treballar, mil “movidas”. I, a partir d’aquí em vaig ficar al 15M, vaig conèixer a unes amigues i vam impulsar un projecte per ocupar un bloc de pisos amb 500x20, que són com la PAH, però de Ciutat Meridiana. A partir d’allà vaig continuar amb les mogudes d’ocupació i tot això, sobretot tema vivenda és el que més vaig tocar, sobretot més al principi. I el tema del feminisme el tocava sobretot amb les companyes de casa, les companyes de vida, sin más. I després vam estar també a la *Bendi*, que és un centre social ocupat també, i arrel de molts malestars que vaig tenir amb la gestió, rols de poder i això, rols molt masculins, molt de poder adult també... vaig pirar de la Bendi i va ser quan vaig tenir una recaiguda bastant “heavy” amb el tema del TCA (trastorn de conducta alimentària). I vaig conèixer, bueno de fet ja la coneixia, però vaig parlar amb la Eli, i la Eli va ser la persona que em va recomanar que em fiqués al *col·lectiu feminista*. I va ser quan vaig anar a les assemblees del col·lectiu, que va ser el meu primer col·lectiu no mixte, feminista.

C- No lo sabia! Qué guay! (somriu i li toca la cama)

A- Sí.. (somriu). I, a partir d’aquí vaig estar també a l’assemblea de joves i després vaig acabar aquí, al projecte de casa també, que és un projecte que ha anat super malament, bueno, de rols de poder, masclisme, misogínia... I m’he sentit molt frustrada políticament. L’únic col·lectiu amb el que he pogut créixer i fer créixer les meves companyes ha sigut amb *el col·lectiu feminista*, és el col·lectiu amb el que em quedo i crec que amb el que em quedaré sempre. Y ya está.

M- Doncs jo... al batxillerat vaig fer dos amigues molt hippies, que tenien amigues punkis. A mi em feien molta enveja, jo no sabia de que anava el rollo, però sabia que em queien millor les amigues de les meves amigues que les meves (riu). Sabia que em divertia més i pensava que era molt guay la seva manera de... no sé fer més coses que oci super individual, no sé com dir-ho, només per a tu. Perquè també he sigut molt pobre i tinc moltes merdes a la meua vida: pobresa, estigma, salut mental, drogues... i de tant en tant em venen flaixos dels sis, set anys tenint comentaris del plan, joder, ya ves, autodefensa anticlasista a saco, feminista o així. I llavors quan vaig conèixer a les amigues d’aquestes amigues vaig pensar que em feien enveja. Llavors em vaig quedar una mica aquí, m’interessaven les coses que feien, em convidaven de tant en tant a anar a algunes manis, però per mi era com super llunyà. I llavors, a primer de carrera, feia un mes que havia començat, una d’elles em va dir: “Miren, vine a l’assemblea que no vull anar sola, acompanya’m”. I ho vaig fer més com a bona amiga que per una altra cosa. I llavors aquesta col·lega no va tornar a anar a l’assemblea i jo em vaig viciar (riu), en plan vaig conèixer a tota la penya de l’assemblea, tothom era anarco i a mi em fascinava. Em van trencar tots els esquemes, joder, jo no sabia que existien

aquestes idees. Ties brutals, empoderadíssimes. Per mi era com l'estètica, tot era super nou. Em vaig començar a fer super amiga del Gerard, que va ser en certa mesura un referent que em va fer bastant mal, pel poder masculí que s'atorgava ell i que jo li atorgava també. Com que jo al seu costat políticament em va fer sentir durant molt de temps una merda. Per sort han passat els anys i li he pogut explicar. Al meu poble hi havia un altre referent, que era l'Àlex, que era igual però més indepe encara i bastant socialista, i aquest també em va fer molt de mal. Jo el considerava el meu millor amic perquè quedàvem cada nit i m'explicava i em donava lliçons de vida i jo creia que l'havia d'escoltar per ser millor. Em fascinava. Gràcies a ell vaig entrar a les alternatives del meu poble, i a partir d'aleshores em vaig enterar que al meu poble hi havia hagut una assemblea de joves que havien estat actives i jo no m'havia enterat. Llavors es va ocupar al meu poble i jo ja estava, com que em vaig ficar el mateix dia de la ocupació, super interessada. I llavors anava en paral·lel, el tema de Barna i el tema del meu poble, que era molt diferent, però ho anava coneixent tot. I després, per sort, les amigues de les meves amigues del batxillerat eren de *Bruixes de Nit* el col·lectiu feminista de la meua comarca. Llavors, durant molts mesos... això em va passar igual com amb el tema de l'anarquisme, durant molts mesos jo sabia al meu cap que volia ser de Bruixes de Nit i que era anarquista, dues coses que no van de la mà, però dins meu eren secrets que no m'atrevia a dir. I al final, primer vaig dir que volia ser de Bruixes de Nit, amb tota la vergonya del món, i vaig ser-ho i em va canviar la vida. Llavors ja no tenia vergonya de res i ja vaig poder dir que era anarquista (riures).

Mod- Veig que és un punt bastant en comú per a totes el fet d'haver tingut referents masculins al principi que ens han fet sentir... petites, no?

M- És com el mirall, tot com comparacions.

C- A mi em passava molt relacionat amb... Quan l'Òscar em parlava de feminisme i tot, la dona feminista... en plan indirectament, però com s'ha de ser com a dona segons el feminisme, i jo veia, i més en aquell moment de la meua vida que el que més m'importava era estar prima, que no encaixava gens i em sentia super malament. Me'n recordo molt d'un dia que em va dir: "és que hi ha una de classe que sempre va..." aviam, teníem setze anys. "Hi ha una de classe que sempre va pintada, per què ho necessita?" I ho relacionava amb el feminisme. I jo sempre anava pintada i pensava, bua...

A- A mi també em va passar molt que quan vaig començar amb el tema, sobretot, de l'anarquisme, com deia la Miren, no? De veure aquella estètica, que era super fort i me'n recordo molt que jo era una noia que venia del barri, que l'estètica que jo tenia no corresponia gens amb l'estètica que tenien totes. També era una mica la pressió de sentir-te reconeguda per part del grup. El meu company també em pressionava, em deia, per què vas així? Y esto y lo otro... I sento que, per pertànyer a aquest món vaig haver de canviar moltes coses de mi que em penedeixo moltíssim d'haver canviat. I ha sigut arrel de militar en un col·lectiu no mixte que he après que no és així, que cada una viste como le sale del coño y es así y no hay más.

M- I el tema de la classe que diem sempre. Som dels pocs col·lectius que el tenim en compte i per mi això també és important pel tema de l'estètica.

A- Total. Si.

Mod- Com recordeu les primeres manifestacions?

C- És que jo ho recordo molt en plan com els primers cops que anava de festa. La mateixa sensació: bua, qué adrenalina! Quan hi havia disturbis i la gent marxava jo sempre em volia quedar i sempre em quedava amb una amiga. Era com lo típic de que no vols estar a primera fila, però vols estar allà i, sincerament, dubto molt de volgués estar allà perquè m'ho cregués a saco, era per l'adrenalina. I, no sé, és que sempre em ficava en "follons" (suspira), sempre. És que veig el mateix en els xavals de quinze anys, en les xavales no tant, però els xavals del plan (imita un crit hooligan, totes riuen), doncs jo era així. I després se'm va passar (riu).

A- Jo tot lo contrari, me'n recordo de les primeres manifestacions així grans que vaig anar van ser les primeres anarcas fa bastant de temps. Jo tenia disset anys o divuit anys, creo. I era com una cosa que jo tenia molt a dins meu, perquè arrel de problemes de salut mental jo tenia molta fòbia social i havia estat molt "recluida" a casa meva i havia llegit moltíssim.

Per mi era com la vergonya de dir quina és la teva doctrina (fent cometes amb els dits). I me'n recordo molt d'anar allà i veure l'entorn molt masculinitzat, que en aquell moment no el reconeixia com a tal i no deia: "bua, vaya machirulos, ¿qué mierda es esto?", que és una cosa que ara llegeixes molt més ràpid. Però en aquell moment era com que hi havia una cosa que no m'acabava d'agradar

i no sabia que era. Jo li deia al meu company, que era dels que estava a primera fila amb el passamuntanyes i tal, i ell em forçava molt a fer acció directa molt violenta i jo tenia molta por. Era molt raro, perquè era una sensació de pànic i de por molt molt molt heavy, però jo estava allà. Ara ho penso i era com, ¿cómo coño lo hice? Qué fuerte en realidad. Però sí que recordo tenir molta por als disturbis, sobretot molta por de que em pillessin perquè, clar, tu estàs allà a primera fila, tirando piedras o haciendo lo que sea, pero ahora lo pienso y es como: “¡Tía, no tenías ni un puto abogado con el que contar!”. Al meu company el van ficar al calabozo per mogudes del 29M i va ser arrel d'un col·lega nostre, que es el típico pureta anarquista, que el vaig trucar desesperada: “Oye, tío, ¿qué hago? Es que no sé con que abogado puedo contar”. I va ser quan em van presentar l'advocat. Clar, jo tenia molt clar el que pensava i molt clar quin era el meu lloc, sempre vivia en ambients super masculinitzats amb els meus companys i tal, i jo era la única. Em sentia molt rara, tenia por. La comparació aquesta, tot el rato.

M- Jo no me'n recordo gaire de les meves primeres manis... Qué van ser..? Feministes, potser, pel tema de l'avortament amb les col·legues del poble i de Batxillerat. I després potser hi ha coses a través de l'assemblea de la uni, que potser no eren mogudes universitàries, però de okupació i tal, perquè les col·legues de l'assemblea de la uni eren totes okupes casi i el que sí que me'n recordo molt és, ara en perspectiva, veig una mica com la Clàudia, cada vegada més consciència i por com de la mà. És que ara ho penso i... los veo a dos kilometros y me piro, la poli. I jo estat així amb la poli zurrant (apropa els palmells de la mà en un símbol de proximitat) i penso: qué fort. I no m'ho creia ni la meitat que ara, saps? Tenia menys por, no sé. Jo crec que com, en paral·lel, jo crec que está clar que está lligat, però així una mica a anys de distància, el que us he dit de la meva merda d'infància... Jo ho he començat a treballar a partir d'estar polititzada i m'està desenvolupant bastants trastorns mentals acceptar tot això (riu) i gestionar-ho després de tant de temps i amb les eines que tinc. I, evidentment: ansietat, paranoia, fòbia social... I, també, acceptar el maltractament del meu germà més tard m'ha fet tenir més por amb la meva integritat física. És com lo que més pànic em fa, és la por més gran que tinc. A mi, per exemple, ja m'ha segrestat la policia. Vaig estar un dia al calabozo i la veritat és que penso que (riu) no em fa por. És que és això, he identificat que lo que més por em fa, amb molta diferència, és que em peguin [assentiment general]. I més que qualsevol cosa, més que la repressió, més que una multa. [Veus inintel·ligibles reafirmant el que diu].

S- És molt fort això, eh? L'altre dia me'n recordo a la mani aquella, de sobte estàvem allà just davant de la policia i era com: tengo miedo. I vaig començar a menjar-me el cap del plan: ¿de qué

coño tienes miedo, tía? Esto ya ha pasado, no pasa nada, tía. Pero otra Ale me decía: bua, tía, te van a pegar, te van a pegar, piensa en la puta porra que te está pegando, tía. Y le empecé a decir a ella (assenyala a la Clàudia): no, tía, no. Y era como: ¿desde cuándo tienes esta sensación?, ¿por qué coño te está pasando esto?. Era como (imita una respiració accelerada i nerviosa) ¿qué me pasa? Y le dije: vámonos para allá

porque no sé qué y no se cuantos. Y todas flipando en plan: ¿qué te pasa? Bua, no sé, como este miedo a que te zurren, tía (totes assenteixen i fan sorolls de conformitat).

C- De fet jo... perquè és com: uau. Me'n recordo a Can Vies, que també era quan començava més o menys... Me'n recordo que no ens van detenir, però ens van com parar per identificar-nos i no sabien si se'ns emportaven o no, però quan vam veure que érem menors els hi va sudar la polla, no? I estava com super... O sigui, no super tranquil·la, però estava com vale, ok, no passa res, hi ha molta gent, no em faran res. I en canvi, després, quan, per exemple, m'agafaven del cap o em pegaven per darrera i tal, doncs no tenia por quan m'ho estaven fent, sinó que després em costava molt d'assimilar: bua, bua, m'han pegat; bua, bua, fa molt mal... I maximitzava a saco el dolor, del plan, bua, me duele a saco. I la sensació física no era la vida i mitja... I a més, ho anava explicant a tothom (riu).

M- Doncs jo a Can Vies, m'he recordat que jo aquí ja estava... No sé quants dies van ser, però van ser molts dies, i la penya amb la que jo podria haver anat, que al final vaig decidir no anar, anava a liar-la, saps? I vaig decidir no anar perquè jo tenia molta ansietat, ja havien passat uns mesos, des de que em van pillar després del primer Pandora. A partir d'allò em vaig traumatitzar bastant perquè em vaig donar compte de que... em podien segrestar! (riu) Legalment, saps? I després havies de pagar una abogada i... bueno, anava molt amb la paranoia i, després d'això vaig tenir mesos i mesos de pesadilles amb la policia i la tortura aquesta psicològica de les manilles i coses així. I veia un poli pel carrer i pensava: ostres, ara si volen em tenen fins demà a un "calabozo", perquè ja m'ho han fet i m'ho poden tornar a fer, com aquesta por... I llavors ja canviés algunes... bueno, ho acceptava, em fa por, no aniré perquè ja tinc prou atacs d'ansietat que no em busco, no me'ls vull buscar aquests. I tot això és perquè volia destacar que sentia una culpabilitat super gran quedant-me a casa. Em feia vergonya (emfatitzant) dir-li a la gent, que tal ahir? Anava a la festa, a una assemblea, a quedar, i tothom s'havia vist el dia anterior i a mi no, i jo intentava dissimular perquè no sabien si és que a mi no m'havien vist perquè jo no estava, perquè havia decidit no estar. I aquesta culpabilitat a saco em venia al cap, i alhora sabia que era injusta. Una ràbia també desproporcional... I eren sentiment super... que desagradable, quin pal, que poc lliure!

Mod- Us heu sentit culpables a vegades per no dur a terme més accions directes?

M- A saco

C- Sí

A- Total

C- És com que sento que la por no és una excusa legítima. En plan, potser estem en assemblea decidint X acció directa, estem parlant de conseqüències legals. I llavors diem: qui està disposada a acusar-se? I moltes vegades sorgeix el típic o la típica que té antecedents o que no sé que, i és com que a totes ens sembla super legítim, com: clar, clar... I jo penso, ara jo dic que no ho faré perquè tinc por i lo màxim que m'ha passat a la vida és que he estat identificada i que m'han pegat... i és com, bua, quin poc pes (riu)

M- Esto me paso muy jarto en el tema de las previas a la *Kaseta*. Muy fuerte (emfatitzant). En mi casa, por suerte, con Mimi y Gerard nos desahogamos mucho. Porque yo me sumé al proyecto invitada por una compa. Era cerrado el proyecto, realmente. Fui a las asambleas y tal, para hablar del sitio, la fecha... previas a la okupación del centro social. Y bueno... “¿Quién se identifica si nos obligan? Vamos a decidirlo porque si no hay compas que no se pueden identificar” Y, lo que tu dices [a Clàudia] de tu olla dentro de tu cabeza, pues explícita (emfatitzant) ahí. Peña diciéndolo tal cual. Lo que tu has dicho de tus miedos, de que esto no es legítimo: pas (palmada), ahí!

C- En sèrio?

M- En la cara.

A- A mi també m'ha passat això. A la Bendi també m'ha passat...

C- O sigui... dir-t'ho a la cara? En plan... tia, no, no és legítim que et faci por. Te jodes.

M- Yo, tal cual, utilizando que un día fui detenida, aunque ya estaba más que “archivao” eso, pero lo utilicé porque veía que no me apetecía poner sobre la mesa eso con peña con la que no tenía confianza. Mi compa, la Mimi, calladísima y blanca, blanca... en plan: “espero que no se estén fijando en mí”. Porque estaba la peña que quizá va a la cárcel, algunas acusadas de homicidio, no se qué, con los nazis... y bueno, movidas super gordas dentro del rollo este del miedo a identificarse. Y eso, es que tal cual. Chillando, diciendo que esto no puede ser, que esto no es solidaridad, que los compas que irán a la cárcel... “pues bueno, yo, aunque haya estado acusada de (ininteligible) da igual, con tal de que mi compa no vaya a la cárcel. Esto tendría que hacerlo la gente que... Aquí hay gente que no se qué!” (imitant). Y quizá éramos las únicas en la asamblea que no habían estado imputadas, bueno, en movidas así más “hardcores”. Y Mimi, al llegar a casa, llorar de rabia. No de culpabilidad, sino de decir: ¡qué asco de gente! Y Gerard y yo apoyandola, diciendo, bua, cari, ¡qué asco! Y yo diciéndole, lo siento, porque la defendí en algún momento en plan modo coña: creo que se nos está yendo de las manos, entiendo la solidaridad, pero también existe otra cosa (riu), hay algo más allá y, bueno...

C- Es com que no s’entenen aquestes coses com limitacions reals, saps? En plan, si anem a fer aquesta acció i hi hagués algú coix seria en plan, doncs no pot.

M- Lo físico.

C- Doncs, a vegades, el que està aquí (s’assenyala el cap) també és una limitació super real. És que encara que volgués fer aquesta acció no podria. T’ho juro que no podria. És que no funcionaria la mà, o no em funcionaria el cap, em quedaria així...la liaria parda, em donaria un atac d’ansietat. I és com que no s’entén el “no puc” quan ve d’aquí (s’assenyala el cap) i no ve de, no sé, de la mà. Quan ve del cap és com: “esfuérzate un poco más y sé menos miedosa”.

M- Sí, és com: “te lo estás inventando”

A- Jo sí que tinc experiències més com en el cas de la Miren. Quan estàvem al centre social aquest jo me’n recordo totes... i a sobre va ser per gilipolles... Les van identificar a totes menys a mi i a una companya, que érem les úniques que se suposava que teníem por, no? I me’n recordo que ens pressionaven molt. Hi va haver un grup que ens pressionava molt del plan “¿por qué no os

identificáis, si estáis límpias?”

M- Qué mierda límpias, tío...

A- O sigui, no em ve de gust. No m'identificaré per un projecte del qual no em sento part. Per què m'he d'identificar jo per a aquesta merda quan m'esteu tractant de gilipolles, de que sóc la única que estic neta, de que sóc la única que tinc por... Què merdes m'esteu explicant aquí? M'he sentit molt utilitzada i molt instrumentalitzada en aquestes situacions.

C- A mi també m'ha passat al revés. Ara ho estava pensant. Algunes vegades... O sigui, jo també tinc molta por, però també he d'admetre que la majoria de vegades dic: vale, ho faig jo. I m'ha passat varies vegades, sobretot a l'assemblea de joves, que deien, me lo invento: ¿quié n tira la piedra? i jo dir: jo! I homes preguntant-me: Clàudia, segura? Que si no vols, tranqui (riu). Ha sortit de mi, he dit que jo ho faig, i jo entenc que és un intent de cuidar-me (fa cometes amb els dits), però, no sé, no se n'adonen de la “machirulada” que s'estan marcant. “Venga, nena, cálmate que ya lo hago yo”. I, joder, yo he fet l'exercici de dir “venga, va!” i m'ha costat molt animar-me a mi mateixa i dir “venga, Clàudia, tu ho fas que estàs animada, que avui et sents segura”. I et venen i et diuen això: “Estàs segura?” i ja és... hauria de no estar-ho? Potser no hauria de fer-ho. I és com, joder, tio! I, fins i tot explicar-me. No sé, m'han arribat a preguntar, al principi sobretot... entenc que jo era la nova, però potser no calen aquestes preguntes, en plan: “Anem a pintar! Aviam, qui pinta i qui vigila?” I jo: “bueno, jo pinto”, “Saps pintar?”... era com, no, tampoc sé respirar, gilipolles.

M- Y digo “jo pinto” porque mira... Y, bueno, si es mi primera vez y no apetece decirtelo ¿que?

Mod- Us heu sentit protegides pels companys masculins, o com que us volien protegir?

A- Si, moltíssim.

C- Si. Però moltes vegades la seva protecció és com... ya lo hago yo, i mai passa per preguntar-te:

ei, tia, com estàs?

M- Jo no m'he sentit protegida, potser perquè faig aquesta lectura.

C- O sigui, entenc que no m'he sentit protegida, he sentit que ells intentaven protegir-me. Protegida no, de fet, per mi protegida implicaria sentir-me segura. I segura no només referent a la meva integritat física, si no segura en plan de que puc dir el que penso i ningú em jutjarà. I això només m'ha passat en espais no mixtes, única i exclusivament.

M- Ara estava pensant en manis també. Quan estava tenint moments més “xungos” de... no puc estar a la segona meitat d'una mani, em començo a fer la olla i això... a les no mixtes no em passava res d'això, era com... otra cosa (riu). I jo deia... ¿por qué se llaman igual si esto es otra cosa? Todo es diferente (riuen totes). Te lo juro, muy “heavy”, la sensación de seguridad... bueno, típico. Yo cuando estoy en una mani mixta y la peña se encapucha yo... (imita respiració accelerada) mi cuerpo empieza a reaccionar. Y en una no mixta es que es tan diferente...

C- Si.. es com, bua, genial.

M- Y en una no mixta creo que también... no me pasa, pero si me pasara tengo la seguridad de que si me voy no me sentiría mal, no debo ninguna explicación a nadie. Si me voy sin decir adiós nadie luego me va a decir nada.

A- Per mi, aquests moments de protecció dels que parlàvem... potser, l'intent del meu company és de protecció, però jo en aquests moments m'he sentit molt infantilitzada (totes assenteixen). Com el que deia la Clàudia: “oye, pero tu ¿sabes pintar?”, “¿sabes hacer esto?” “¿realmente crees que tienes fuerza para tirar esa piedra y que dé donde tiene que dar?” o... “¿crees que vas a poder correr?”. Crec que un dels pitjors moments va ser quan vaig començar a militar, que vaig conèixer a la gent de les assemblees de les universitats, així, cuando ya era la vena más “anarka” de todas, que era molt fort perquè anàvem, fèiem accions i tot... i va haver un company que va ser la persona que em va ajudar moltíssim, ho va fer molt bé. Però tota la resta d'homes era com... era molt “heavy”,

perquè jo fins i tot sentia que estaven xiuxiuejant i dient coses rares com “nos va a ralentizar”, “¿por qué coño tenemos que correr menos porque esté ella?”. Movidas así. Y mi colega se enfadaba un montón con ellos, pero no llegaba... clar, com que sabien que era molt masclista el que estaven dient la info mai arribava a mi.

M- A mi això m'ha recordat a dues coses que són importants i guays. Una és, que es algo que nunca he dicho hasta ahora, porque para mi ya no es importante aunque en su momento lo fue mucho. La primera acción que hice fué con mi primera asamblea universitaria. Al mes y medio había una huelga, “okupamos” en la central y, en la puta mierda de acción que ahora me da más seguridad en el mundo, que es cortar una calle con coches. Tías, yo veía a mi amiga, y todo el mundo, y hacía la cara que ahora hago yo, que es la de “me pica el coño”. Y yo estaba como: ¿qué pasa cuando cortas?, ¿viene la poli?, ¿y la poli qué te hace?, ¿y la poli te pega cuando estás cortando? Bueno, yo no sabía que era y me parecía como la primera ilegalidad que tenía que hacer y era algo que me ponía super nerviosa. ¡Y no se lo conté a nadie! Me pasé la noche callada, super nerviosa, pensando: bueno, me los voy a comer, y yo entiendo que si la gente parece que está bien, me voy a inventar que yo también. Fue la sensación de ¿qué mierda es eso de no poder expresar que me da miedo cortar porque soy la única aquí que no lo ha hecho?

A- Porque preguntar, en plan: “peña, ¿cómo lo vamos a hacer?, ¿qué vamos a hacer?” La cara que pone la peña en plan: “¿Qué?” (*en to burlata i totes a una*). Como: “vaya niñas”.

M- Casi como desprecio.

C- A mi esto me pasa sobretodo con los tíos. Porque es como que el feminismo me juega una mala pasada en mi cabeza. Es como, les voy a demostrar a estos tíos que las tías también podemos tal, que las tías también podemos cual. Y por eso no verbalizo “tengo miedo”, porque es como que voy a mostrar otro referente femenino, otra feminidad. Otro tipo de mujer, de alguna manera. En cambio, como a mis “compas” no les tengo que demostrar nada (riu). En cambio con los tíos es como... “¿estás bien?”, y yo “sí, sí!”. Incluso me enfado de que me pregunten si estoy bien, del plan, como no voy a estarlo. ¿Qué pasa? ¿Es porque vamos a hacer una acción? Oye, que soy una tía, pero igualmente estoy bien.

M- Y la otra que quería decir es que, cuando me pillaron, es lo que tu decías (a Ale): “va a

ralentizar”. Ese día ya no estaba nerviosa porque realmente había hecho ya unas cuantas cosas y me parecía, dentro de mi experiencia, algo muy tranquilo entrar sin permiso en una radio para leer. Éramos bastante peña y tuvimos que salir corriendo de la radio porque nos dijeron que estaba viniendo la poli. Y fue una cursa. Yo ya era de Bruixes de Nit y como que me chocaba. ¿Por qué es la puta ley del más rápido si llevamos un mes hablando de esta acción? Es una acción solidaria, hemos decidido hacerlo juntas. No sé, esta mañana nos estábamos sonriendo, aunque no nos conocíamos entre todas, porque íbamos a hacer algo juntas, bonito. Y, de repente, ¡plas! Cursa. Y yo, entre mis traumas de gorda con el deporte, que no se correr y siempre he pensado que no voy a saber correr en mi vida... Fué muy fuerte por eso. Estábamos una compa y yo de Bruixes de Nit y vimos que estábamos las últimas de la cursa. ¡Es que era una puta cursa, tío! Y la poli estaba a... Diez segundos antes nos miramos, nos cogimos las manos y dijimos “las dos”. Y, mira, pagamos el doble, y seguro que si una hubiera corrido, una se hubiera salvado. Pero dijimos: “no no, ya está, ya no corremos, estamos las dos”. Para mí fue como super especial, pero a la vez aun pienso y digo: ¿qué mierdas hacía?, ¿por qué me metía a hacer una acción con peña que no era de confianza? Que tuvimos que salir corriendo y se olvidaron de mí, ¿sabes?

C- És que també diu molt de per què fem accions directes els tios o les ties. Jo sento que, almenys la majoria de ties amb les que jo he parlat d'això, fan X acció perquè creuen que serà útil, creuen que tal, creuen que la conseqüència serà tal. Jo, en plan, faré l'esforç de passar-ho malament per altres causes. I els tios, en realitat, l'estan fent per ells.

M- Ahá. Mi polla.

C- Es el ego, ¿sabes? En plan, yo proyecto mi esfuerzo en una cosa, y él... todo pasa por él mismo: “yo voy a hacer esto porque yo, yo, yo... Y, además, me voy a encargar de todo el mundo vea lo que estoy haciendo”

A- Si. L'altre dia me'n recordo que just a la última mani, que jo vaig tenir una crisi bastant “heavy” a la mani perquè em vaig sentir molt malament del plan el que està parlant ara mateix la Clàudia. De veure allà als homes que se suposa que eren els meus companys, que estaven fent una exhibició d'ego masculí. I és que els hi estaven donant patades als aparadors de La Caixa.

M- Què dius? No hi ha objectiu aquí

A- Això ni és acció ni és res. Hi havia un home que estava sortint de La Caixa, gairebé li peguen.

C- A un currela pringao, encima. Que ya ves que culpa tiene. ¡Ni que fuese el banquero!

A- Es que jo vaig pensar per un moment en el meu pare, que sortia de La Caixa en plan: a ver si estoy “endeudao” o no. Y de repente me encuentro a cuatro “niñatos” que estan pegándole patadas. I ell en plan, “dejadme salir”. I van començar a cridar-li i tal, i vaig ser la única (emfatitzant) que va anar allà a cridar-li a aquest pavo. Tothom em mirava, en plan “¿Qué le pasa a esta?”.

C- Molta gent va intentar-te calmar.

A- Si, si. Venia penya darrera. Unes companyes em miraven en plan “¿en serio, tía?”. Había un montón de tíos a mi alrededor como cogiendome y de repente noté a un compañero que me estaba cogiendo por detrás y le dije así (fa gest de deixar-se anar): “tío, no me puto toques, estoy aquí diciendo que no me siento a gusto con esto y creo que ninguna de mis compañeras se sentiría a gusto con esta puta mierda”. I el tio que anaava tapat, que havia estat donant cops a l’aparador, sense fer absolutament res, perquè no té cap objectiu aquesta merda va començar a dir: “Tranquilidad, tranquilidad, tranquilita”. I jo: “¿como que tranquilita? ¿Me estás diciendo que soy una histérica?” E fin, no sé. Jo me’n recordat també molt del que deia la Miren. Jo a les manis havia corregut la última sempre. I sempre que fèiem alguna acció em feia molta por. I és el que diu la Clàudia, d’aquella projecció de mi mateixa com a feminista, que todo lo hace bien y que tienes que enseñarle a los tíos. I aleshores era com que em forçava a fer tot allò fins que el meu company em va dir: “Tia, vull parlar amb tu de com actuar a les manis, perquè veig que no estàs bé i no m’estàs dient res. i vull que sàpigues que cada cop que jo corri a una mani et donaré la mà”. I va ser com qué fuerte esto, en serio. Nunca nadie me lo había dicho, y esta persona me lo dijo y para mi fué como... qué fuerte de repente. I cada cop que estàvem a una mani juntes i passava algo ell venia cap a on estava jo i m’agafava la mà, i aleshores corriem. I per mi va ser com... que també hi ha com aquell rol paternalista d’aquesta persona, que es el militante perfecto y que tiene que cuidar a sus

compañeras, y como yo soy una mujer insegura, pues me tiene que cuidar a mí más que a la resta. Y a mí esto nunca me ha gustado, pero en parte agradezco estos cuidados. Sin yo decirle nada, que él viniera y me dijera “tía, pues ahora siempre te voy a dar la mano”. Va ser molt fort per mi això. Fué un antes y un después. Del “no estoy segura” al “ahora estoy segura” perquè el capo viene y me da la mano.

Mod: Heu participat en accions directes? Voleu que comencem a parlar de coses que hem fet nosaltres? No sé si han estat totes en col·lectius no mixtes.

A- Jo he participat en accions directes més mixtes que no mixtes. Perquè els col·lectius no mixtes crec que centrem l'acció, que també és acció directa, però no és aquella acció directa violenta a la que estem acostumats. Aleshores, si, he participat en accions directes a grups mixtes, i sempre el mateix: quedar-me la última quan corria... I també es una acció directa molt masculina també, perquè les accions directes que sempre hem planejat els

col·lectius mixtes eren unes accions on es requereix una forma física X, o una força X, o una valentia X per poder pujar a no sé on i desplegar una pancarta... i era com... crec que participant en aquestes accions mixtes estic donant molt de mi. Perquè requereix que jo em prepari mentalment, que aquell dia estigui... yo que sé, doncs que no mengi massa perquè sé que si menjo estaré nerviosa i no em sentiré segura i tal. La balança per mi no estava recta, sinó que jo estava molt més a baix que els meus companys i em demanaven la mateixa exigència que tenien ells. I, aleshores, per mi era molt esgotador, sobretot mentalment. Físicament també, perquè acabes rebentada, però mentalment era molt fort. Un dia va passar una cosa, vam preparar unes accions al barri i aquell dia vaig decidir que mai més participaria en una acció mixta. Perquè... bueno, em vaig sentir bastant malament per falta de comunicació, per coses que, obviament, després no es van comentar a l'assemblea. Que sempre passa, es fa malament una cosa i després no es comenta. I, a partir d'allà, sempre que he fet acció directa si que l'he fet amb col·lectius no mixtes. I la veritat és que no hi ha puto punt de comparació. Molt heavy... Perquè crec que les companyes et cuiden molt més, són molt més realistes, anem totes o no va cap... Crec que, dins els col·lectius mixtes, la solidaritat té un abast que és l'abast dels egos masculins i ja no va més enllà, es queda allà. Ésto es el tope, es una puta paret (posa els palmells un davant de l'altre) y donde sale mi ego a mi ya no me interesa. Como eres tu la pringada que no corre, que no escala, que no pega un puñetazo suficientemente fuerte, que no puede sacar las llambordas del suelo, tía, pues no vamos a contar contigo, lo siento

mogollón. I a les accions no mixtes... es que nunca en la puta vida va a pasar esto. Ni de coña.

C- Crec que a mi m'han passat moltes coses jartas fent acció directa en grups mixtes, però la vegada que més vaig flipar (riu) va ser una vegada que estàvem preparant una acció que implicava bastant material: des de fer cola, fins a preparar material inflamable... I havíem quedat per fer una acció i havíem quedat dues hores abans per preparar el material i tal. Total, que arribem jo i una altra companya, que érem les úniques noies que participaven d'aquella acció directa. Arribem a la hora que havíem quedat, al lloc on havíem quedat pel grup de Telegram conjunt, de tots, tios i ties. Entrem, ja estava obert. Estaven dins, els companys, si és que se'ls hi pot dir així, i ja ho havien preparat tot. Havien preparat tot el material, havien fins i tot dividit tasques sense preguntar (riu). Entrem per la porta i.. "Ei, Clàudia, hem pensat que tu faràs això i tu, Rosa, faràs això altre". I va ser com, un moment. Heu fet el material? Però no havíem quedat ara? "Si, bueno, hem vingut abans". I quan els hi preguntaves "per què, tio?", era com que no s'atrevien a dir-t'ho però del plan: "no sabíem si sabieu fer-ho...". Primer, has donat per suposat que no sabia fer-ho, que si que en sé. I, a part d'això, no sé, potser que m'ensenyis o preguntis o algo. Però si, si, ho havien repartit tot i, òbviament, en el repartiment de tasques que havien fet jo i l'altre companya vigilàvem. No s'havien plantejat que nosaltres tiréssim la pedra o la merda aquella inflamable ni res...

Mod- Hi ha com una divisió sexual dels rols, no? Les dones vigilen més habitualment?

C- Y pintan, como mucho.

A- Sí. De fet, hi ha una cosa que a mi sempre em crida molt l'atenció i que sempre comento amb la Clàudia, és que a les manis no mixtes crec que jo mai he vist que hi hagi una acció directa on es trenquin coses. Es pinten coses, es fan performances

M- Es llencen, no? Es despengen...

A- Sí, com a molt. Però, trencat... Petardos, com a molt, però res inflamable.

C- I si es trenca algo, mai fiquen la integritat física... Per exemple, lo de la mani de l'altre dia, que van trencar el caixer i hi havia persones a dins. I els hi sudava la polla, no? Doncs jo sí que recordo haver trencat escaparates de Zara i així, però sempre era com: "Creieu que les treballadores estaran a prop?", "Creieu que els hi podem fer mal amb els vidres?". Si hi han treballadores a l'escaparate, doncs no ho fem.

A- Em recorda molt a la Vaga de Totes. Si que vam preparar una cosa inflamable però per res era una cosa que ficava la integritat de les persones que estaven dins el puesto on hi anàvem a fer en perill. I els grups mixtes normalment, pel que jo he viscut, sempre ha sigut en plan, els tios cremen coses i es posen en perill, i trenquen coses, i es peguen amb la policia. I les ties vigilem, netegem (riuen totes), pintem i cuidem als tios quan estan tullits.

M- Me'n recordo de les primeres vegades que vaig sortir per la nit a fer coses. I va ser amb Arran del meu poble (riu) perquè eren les úniques col·legues que jo tenia a prop. I em van dir, "ei, anem a fer una acció feminista, vols venir?" i jo, bua, que bé per convidar-me, saps que no penso entrar a Arran però em ve de gust fer-ho, per entrenar-me i tal. I també era com que ell donava per suposat que jo no faria certes coses. Clar, i jo pensava, "al igual pinto, perquè si pinto malament, serà la meva culpa", i coses així. I després veies a tios pintar i deies: "pues segur que ho faig jo millor" (riuen). O me'n recordo de tirar ous i jo jartant-me. També jo ho he viscut diferent, és molt diferent al poble que a Barna. Anàvem sense tapar, amb un porrazo cada una. Ja veus, no fa por. I me'n recordo d'una cosa que va ser així poc rellevant, però molt simbòlic. Va ser tirar ous, que va ser la primera o segona acció que vaig fer així per la nit. I lo típic que vaig riure'm de mi mateixa perquè un se'n va anar a l'arbre en comptes de tal. I el meu col·lega... aquesta broma va durar mesos. "Com pot ser que facis broma d'aquesta merda, de que m'he desviat amb un ou?". Era com una tortura psicològica per mi (riu). Pensava, bua, sort que no vaig provar l'esprai (riu més). Després també, la única vegada que he estat en una acció, així de nit, no en una mani, on s'ha trencat algo, com jo formant part... Me'n recordo de molts sentiments molt encontresos. De dir, joder, em molaria... per què no puc estar jo fent això? jo també m'ho crec a saco. Però al igual ho deia, perquè no ens coneixíem totes, no érem un grup de col·legues, érem un grup de gent que ens havíem juntat una mica del follón. I a l'hora passar molta por, empatitzar molt amb la que estava fent aquell gest. I era això, a l'hora voler-ho fer i no...

Mod- Creieu que s'exclou a les dones de la participació en espais mixtes?

M- Jo crec que hi ha tots els camins, totes les metodologies subtils per que estiguem excloses. Veig com que hi ha mil maneres, i totes es fan a l'hora.

A- Jo crec que tenen molt en compte els homes... L'altre dia parlava amb la meva mare i rèiem molt perquè li vaig explicar la última mani i era com que, la meva mare és una senyora molt sàvia, i em deia que hi havia com una bossa dins de les persones que

participarien del blackblock, per així dir-ho. I quan la mani passa és visible, no? Pintades, quan es trenca, quan es crema, i dins aquest cupo de persones que estan a dins de la bossa hi haurien: un parell de dones, lo hegemònic serien homes d'una edat jove, blancs i de classe mitja-alta, després hi hauria un home que estaria una mica fora d'aquesta hegemonia i, com a molt, una persona racialitzada. I rèiem molt, perquè el que queda de la mani, quan ja la mani ha passat, toca tot l'especre interseccional: antiespecisme, classe, antiracisme... I, realment, qui participa d'aquesta bossa de persones que estan fent l'acció són tot homes cis blancs. Era molt divertit.

C- En realitat, ara que has dit lo de visibles, com que m'ha sortit la comparació del treball domèstic i el treball productiu, que és el treball visible i el treball no visible. I en la militància igual, lo més visible és veure algú allà (imita crit hooligan) trencant algo, enfrontant-se a la policia, però tota la feina invisible que està darrera d'haver preparat el material, d'haver fet assemblees, d'haver-se quedat fins tard parlant de no sé que, cuidar als companys que han fet això...

M- Que estan rallats perquè els ha pillat la poli.

C- Després, s'ha de fer una campanya antirrepressiva perquè han pillat al colega colgao i, qui cuinarà? qui farà la barra? qui farà els cartells? Tot el que es veu ho fan ells, i tota la resta ho fem nosaltres (riu). És com... bua, que puto amo el Pedro, m'ho invento, aquí rompiendo no sé que. I jo sóc la puta ama i m'he deixat el cul igual que tu (riu).

A- També crec que, des d'una perspectiva personal, crec que quan he participat a accions mixtes ha sigut quan estava més enajenada. Jo pensava que jo era el problema i, després, quan m'he empoderat i he abraçat el feminisme radical, doncs la meva sensibilitat, òbviament, ha canviat i jo he estat al centre. I, aleshores, he passat de fer accions amb persones que no em cuidaven. Jo crec

que també que les dones, perquè realment són dones cis, que participen a les accions són dones que no tenen la nostra sensibilitat, no? Que és una mica dur dir-ho, però l'altre dia em vaig adonar molt a la mani. Per mi va ser un moment revelació molt heavy.

M- I bàsicament, és això. Jo sé que estic malament de la chota i que tinc por hasta de que algú aixequi la mà pel carrer. Per tot, per totes les situacions que he viscut com a dona i com a pobre i com a família yonki pobre. I ara penso, tio, tu estàs tan pancho perquè no t'ha passat ni la meitat del que m'ha passat a mi, ¿sabes? És que és com la crítica al capitalisme, creure que és algo individual el comportament o la conducta quan és algo estructural. És lo puto mateix. Què et creus? Que ets molt guay, que ho has fet tu sol? Això t'ho han regalat, saps?

A: Bua...

M- Clar, les nostres històries, tio! Si a mi me da miedo andar, como no me va a dar más miedo la poli que a tí? Si yo me he pasado noches en vela porque mi madre no sé que, como no tiene que haber dejado secuelas?

C- Com si s'haguessin guanyat aquesta valentia. Els hi han donat gratis, en plan, aquí está, to pa tí. Tu pack de masculinidad.

Mod- Creieu que participar en accions directes com a dones té alguna utilitat? Creieu que és bo per nosaltres, ens empodera?

C- Per mi si, però crec que tot passa per... és com una contradicció que tinc amb mi mateixa. Per una banda guay, però en realitat ho estic fent per demostrar algo o per donar una lliçó als tios. Es un arma de doble filo. Hay la doble baza de: "me estoy empoderando, que guay para mi, que guay mis compas tías que también lo están haciendo y tal" pero no deja de ser otra de las millones de cosas que hago en mi vida por un tío, o por dos, o por tres...

M- Jo el que penso és que amb els companyes feministes he tornat a aprendre que significaven totes

les paraules. I jo he tornat a aprendre el que significava acció directa. Per mi, respecte la pregunta que deies, sí, i tant, si totes ens sentim còmodes, a mi m'encanta fer accions. Perquè és això, jo em crec la ràbia, jo em crec la violència com a resposta i autodefensa. Però també sóc realista, també he concebut que no és algo només meu i que hi han moltes altres maneres. Crec que he donat un pas més quan veig que, si, està molt guay sortir a pintar per la nit però també està molt guay quedar-me a parlar amb no sé qui. Bueno, no sé, potser sona molt hippie... (riu)

C- No, és així.

A- No.. Jo crec que també és molt interessant és el prisma, la visió que és té de l'acció directa des d'un punt de vista feminista o transfeminista, i des d'un punt de vista masculí. Crec que les accions directa que fem nosaltres, les accions feministes no mixtes no es pot comparar. Primer, que hi ha un abisme que ens separa dels homes, fan coses diferents a les nostres. No sé, m'ho crec molt més quan estic en un grup no mixte, rodejada de companyes amb les que he crescut. Jo crec que no té punt de comparació. El que és l'acció directa... se li dóna un contingut molt masculí, molt violent, molt patriarcal. ¿Qué es la violencia? La violencia es un hombre vestido de negro con una capucha y un pasamontañas prendiéndole fuego al Banco Central. Però que també hi ha moltes altres maneres de resposta i d'acció directa que no han de ficar en risc la integritat física de les nostres companyes i que són molt més productives.

M- I inclusives! Mod: Què opineu de les dones kurdes?

A- Clar, és això. Jo veig a una dona kurda i és com... joder! ¡qué valiente! está ahí en el frente, con las YPG. Pero luego veo a una compañera en una acción mixta que está atendiendo a una compa que le ha dado un chungo y pienso... ¡joder!

C- Porque empoderarse, muchas veces, no deja de ser coger un rol masculino...

A- Exacto, exacto.

C- “Bua, esa tía, que puta ama, que empoderada está, qué bien hace esto o lo otro” (imitant). Pues yo también estoy super empoderada cuando Ale viene a mi llorando y yo lo dejo todo para cuidarla porque se ha asustado en la mani de no sé que. Y a mí también me parece que estoy super empoderada y que soy la puta ama. Simplemente no tengo ese rol, tengo otro, igual mucho más importante (riu).

A- Jo crec que és una mica el que estàvem parlant abans de la intoxicació patriarcal... Ho barrejo tot, a veure si em puc explicar. La visió que tenim del món, la que hem rebut sempre ha sigut patriarcal, sempre ha sigut masclista, sempre ha sigut X... la normalitat: què és la violència, què és l'empoderament, què és ser segures de nosaltres mateixes... Hem rebut tot això des de que hem nascut i després nosaltres ho volem reproduir i en no poder-ho reproduir ens sentim super frustrades. Però és que, realment, no és això. No és això. Es otra cosa. Para mí la acción directa no es esa mierda que está haciendo ese tío. O com nosaltres desacreditem a altres dones que no se senten empoderades o que no tenen el privilegi de poder accedir a aquesta visió de les coses.

M- Queda molta feina per fer, però si que es de les experiències que he viscut en la meva pròpia pell que m'ha agradat molt, el fet de no ser exclusives, amb Vaga de Totes. Fer coses amb senyores m'encanta! M'encanta que no hi hagi vidres trencats si tinc dues senyores al meu costat. Me la sua que els tios anarcos amb els que he estat militant pensin que això és ser refor, perquè per miestic vivint la radicalitat a la meva pròpia sang. Fer coses amb senyores que utilitzen altres paraules, que tenen altres vides...

C- Vaga de Totes va tenir moltes coses dolentes, però crec que ha sigut un dels llocs on més m'he empoderat, on més còmode m'he sentit. Després, en el momento de la acción siempre surge el caos. Però les assemblees més guays a les que he anat, fora d'alguns comentaris, on més cuidada m'he sentit moltes vegades, on no he tingut gens de vergonya de proposar coses. Quan vaig proposar una acció directa i vaig dir, va, doncs entrem aquí i ho pintem de lila, no ho estava fent per demostrar al tio del costat que “mira qué empoderada estoy”. I tenia molt la confiança de que no estaria sola en cap puto moment. A vegades, quan he fet acció directa en grups mixtes, han dit: “bueno, si agafen a algú, ens anem una o altre amb ella”. A part de que si ets un tio no pots venir amb mi al calabozo, jo m'ho creia molt més quan les companyes de Vaga de Totes em deien: “tia, si venen a agafar-te és que m'agafo del teu peu i me'n vaig amb tu”. No sé, m'ho creia molt més. I també em va passar a Vaga de Totes de fer-me enrere en compromisos que havia pres d'accions i tal, enchichada a

l'assemblea. I en l'últim minut, quan tenia la paret davant, dir: "no, no, no puc" i dir-ho tan tranquil·la, en plan: "penya, m'he fet enrere, sorry. ¡Que lo haga otra!" (riu

). Amb un tio no seria capaç de dir-li "eh, tio, he canviat d'opinió perquè estic to cagada". I mai ninguna companya em va mirar malament, ni molt menys. Quan jo feia comentaris en plan, joder, ho sento, elles em deien "no et disculpis, no has fet res malament". Em va fer molt feliç! I per mi l'estètica de les accions. Quan, en teoria, els moviments socials estan projectant unes idees a gent que no els ha rebut encara i, si vols que la gent t'escolti o t'entengui, la primera cosa que has de fer és que no tinguin por de tu (riu

). Em molava molt anar tapades de blanc o de lila, i amb perruques o davantals, i ulleres de sol, en comptes d'un passamuntanyes. Recordo ensenyar-li a companys homes, i era com que reien, del plan "ja ja ja, ¡qué diver!", i era com, no, no. Això és igual de sèrio que el teu blackblock, no és broma. No és una disfressa del plan, venga, nos vamos a disfrazar de marujas. De fet, té molt més sentit i té el mateix objectiu, i és més seriós que quan tu et tapes de negre. No és una broma.

M- Per mi Vaga de Totes és un super exemple del que deia abans de redefinir tot. Tot. Bueno, a Vaga de Totes, la idea del projecte de base era el tema de què és una vaga. Per mi és com una metàfora de què vol dir ser radical, què vol dir acció directa, què vol dir ser inclusives, què vol dir seguretat... Jo me'n recordo que vaig fer una acció amb Vaga de Totes que ara la veig com molt chorra, però en el moment vaig estar dos dies sense dormir dels nervis. Estava super contenta. Va ser entrar al centre d'economia, que hi havia allà els machos. Saps lo típic que són els poderosos, que no són els polítics de la tele? Entramos ahí como simbólicamente. No sé si estuvimos media hora, una hora... Disfrazadas también, como intentando representar... porque también queríamos que fuese mediático, ser inclusivas... Lo recuerdo como super agradable, super guay. Y entonces nos dicen: "oye, que dicen que si no nos vamos inmediatamente vienen los mossos. ¿Quereis quedaros?". Y las que éramos nos quedamos como: "pues no, no me apetecen los mossos, la verdad". Y fue como: "pues nada, cariño, nos vamos". Ostia, nos vamos antes de que nos echen.

C- Si, és veritat. Les accions que fan grups mixtes, o les manis, acaben amb la confrontació amb la policia. I moltes accions o talls, per exemple, les de feminicidis i tal, de grups no mixtes, acaben quan, no sé, veiem que ja hem tallat. Sembla que a vegades l'objectiu sigui la confrontació i (imita un crit de guerra) "hasta el último momento, ahí, resistencia. Por mi polla, que me pesa más que yo que sé". En canvi, amb les ties és com... és que és el mateix que deia abans, si ho estàs fent pel teu

ego o per la causa. I, quan ja s'ha aconseguit la causa, doncs ja està, tete, suficiente. A mi puta casa. No necessito pegar-me amb un mosso per dir que avui la he liat parda.

A- Jo crec que és molt, molt interessant i molt necessari redefinir el llenguatge i la concepció que tenim, el que sentim que són aquests conceptes. A partir de la militància feminista els hem de tornar a fer, a dissenyar, perquè tot el llenguatge va de la mà del sistema, nosaltres l'hem de destruir i de tornar a fer.

M- És com tota l'herència que ens han amagat. Que potser ja ho han fet, però no ens ha arribat de bones a primeres. Estan invisibilitzades i són les nostres referents. Tenemos que rascar un poco más para encontrarlas, pero estan ahí.

[Comença a arribar gent a l'espai]

Mod- Si voleu ho deixem aquí. Ha sigut molt complet, gràcies, noies. Apago ja.